

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

390

Vragen van het lid **Anker** (ChristenUnie) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *de massale uittocht van brandweervrijwilligers door verregaande regelzucht*. (Ingezonden 16 september 2009)

- 1 Heeft u kennisgenomen van het bericht dat steeds meer brandweervrijwilligers uitstromen en dat de Vakvereniging Brandweervrijwilligers zelfs spreekt van een sneltreinvaart?¹
- 2 Kunt u inzicht geven in de ontwikkeling van het aantal brandweervrijwilligers sinds 2007 en specifiek ingaan op de ontwikkelingen in het laatste half jaar?
- 3 Welke trend leidt u hier uit af?
- 4 Wat zijn volgens u de oorzaken van de huidige daling?
- 5 Wat is er volgens u veranderd sinds het debat van 27 september 2007², waarin uit de cijfers nog niet bleek dat het aantal vrijwilligers daalde?
- 6 Kunt u inhoudelijk ingaan op de oorzaken die de Vakvereniging Brandweervrijwilligers benoemt, zoals verregaande regulering,

beroepsaansprakelijkheid, juridisering en te weinig invloed op werkvloer?

- 7 Hoe verhoudt zich deze daling tot de gewenste invulling van de vrijwillige brandweer en de visie die u daarop heeft?
- 8 Welke rol ziet u voor de gemeenten in het tegengaan van de daling en op welke wijze spreekt u de gemeenten op hun verantwoordelijkheden aan?
- 9 Welke rol ziet u voor de veiligheidsregio's in het tegengaan van de daling en op welke wijze spreekt u de veiligheidsregio's op hun verantwoordelijkheden aan?
- 10 Welke taak ziet u voor zichzelf in het korpsoverstijgende belang van voldoende brandweercapaciteit en het in stand houden van de huidige inrichting van de Nederlandse brandweer?
- 11 Wilt u naar aanleiding van dit signaal in overleg treden met de bonden en de Vakvereniging Brandweervrijwilligers?
- 12 Wat is volgens u de gewenste personele invulling van de brandweer in de jaren 2010 en 2011 en welk aantal vrijwilligers is dan gewenst?

13 Welke gevolgen heeft deze drastische daling voor het functioneren van de brandweer?

¹ De Telegraaf, 15 september 2009.

² Handelingen II, vergaderjaar 2007–2008, nr. 5, blz. 254.

Antwoord

Antwoord van minister **Ter Horst** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 19 oktober 2009)
Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2009–2010, nr. 231

- 1 Ja.
- 2 en 3 Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft op 7 oktober gecorrigeerde cijfers over de ontwikkeling van het aantal personeelsleden bij de brandweer gepubliceerd op de website CBS Statline. Uit deze cijfers blijkt dat de afname in de laatste drie jaar 543 brandweervrijwilligers bedraagt: van 21.960 op peildatum 1-1-2006 tot 21.417 op peildatum 1-1-2009. Van belang hierbij is de trend die zichtbaar is. De afname van het aantal brandweervrijwilligers vertoont namelijk een dalende lijn:
 - in 2006 bedroeg de afname 316 van de 21.960 vrijwilligers (circa 1,4%);
 - in 2007 bedroeg de afname 165 van de 21.644 vrijwilligers (circa 0,7%);
 - in 2008 bedroeg de afname 62 van de 21.479 vrijwilligers (circa 0,3%).

De cijfers over 2008 (peildatum 1 januari 2009) zijn voorlopige cijfers. Over het laatste half jaar zijn bij het CBS geen gegevens beschikbaar. Het CBS meet slechts eenmaal per jaar, op peildatum 1 januari, personeelsgegevens bij de verschillende brandweerkorpsen. Het inbouwen van meerdere jaarlijkse meetmomenten leidt tot een toename van de administratieve lastendruk bij brandweerkorpsen. Het kabinetsbeleid is juist gericht op vermindering van de administratieve lastendruk. Het aantal vrijwilligers neemt dus af, maar van een massale uittocht van brandweervrijwilligers zou ik niet willen spreken.

4 en 5

In het debat van 27 september 2007 heb ik gezegd dat niet uit cijfers bleek dat het aantal vrijwilligers daalde. De Brandweerstatie 2006 is op 31 oktober 2007 gepubliceerd, en hierin waren de cijfers over 2006 opgenomen, die een daling van het aantal brandweervrijwilligers lieten zien.

De daling van het aantal vrijwilligers moet in het licht worden gezien van de totale personeelsvoorziening bij de brandweer. De brandweer bestaat immers niet alleen uit vrijwilligers. Het beroepspersoneel is in de afgelopen drie jaar toegenomen met 55 personen tot 5.468 op peildatum 1 januari 2009. Indien het totale personeelsbestand bij de brandweer (beroepspersoneel, vrijwilligers en overig personeel) wordt beschouwd, is sprake van een afname van 207 personen (0,6%) in de afgelopen drie jaar van 30.674 personen op peildatum 1-1-2006 tot 30.467 personen op peildatum 1-1-2009, dus gemiddeld 0,2% per jaar. In totaal is de afgelopen drie jaar het operationele brandweerpersoneel (vrijwillig- en beroepspersoneel met een brandweerrang) met 488 personen afgenomen van 27.373 personen op peildatum 1-1-2006 tot 26.885 personen op peildatum 1-1-2009. De afname bij het operationele personeel betreft voor bijna 70% de hogere rangen (de specialistische- en managementfuncties): in totaal 339, waarvan 197 vrijwilligers en 142 beroeps. Bij de lagere rangen is in de afgelopen drie jaar in totaliteit juist sprake van een toename van het personeel met 54 personen.

De sterke afname van het operationele brandweerpersoneel in hogere rangen kan verklaard worden door:

a) de forse toename van het hoger opgeleid «overig» personeel met 260 in de afgelopen drie jaar. Bij de aanlevering van gegevens door gemeenten aan het CBS heeft soms een louter administratieve verschuiving plaatsgevonden van personeel benoemd in een hogere officiersrang («operationeel personeel») naar personeel benoemd in een functie op HBO/WO-niveau (personeel met preventieve of administratieve taken).
b) ontwikkelingen in organisatie van de operationele aansturing van de brandweezorg. Deze wordt steeds vaker op regionaal in plaats van gemeentelijk niveau belegd. Hierdoor is het niet langer nodig dat elke gemeente zelf voorziet in alle leidinggevende- en specialistische functies.

6

Ten aanzien van de onderwerpen die de Vakvereniging Brandweervrijwilligers als vermeende oorzaken benoemt, merk ik het volgende op. Van belang is dat personeel, vrijwilligers én beroeps, door opleiding en oefening bekwaam zijn hun taken adequaat en veilig uit te voeren. Die veiligheid betreft niet alleen de eigen veiligheid, maar ook de veiligheid van omstanders. Het is aan werkgevers (gemeenten en veiligheidsregio's) en werknemers (vrijwilligers en beroeps) om afspraken te maken over het afdekken van risico's met betrekking tot beroepsaansprakelijkheid en juridisering. De invloed van vrijwilligers en beroeps op de werkvloer is geregeld in de Wet op de ondernemingsraden. Ten aanzien van de regulering voert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een onderzoek uit naar de administratieve lasten bij bevelvoerders (vrijwillig en beroeps). Doel van het onderzoek is de administratieve lasten te inventariseren en praktische voorstellen te genereren om deze lasten te verminderen. De Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) zijn bij de uitvoering van dit onderzoek betrokken. De signalen van de VBV

kunnen op deze wijze worden meegenomen.

7, 8, 9 en 12

De trend bij de daling van het aantal vrijwilligers geeft geen reden tot grote zorgen. Van een massale uittocht van brandweervrijwilligers is geen sprake. Daarnaast moet de (gewenste) personeelsvoorziening bij de brandweer in zijn totaliteit worden beschouwd, en niet louter op het aspect vrijwilligheid. De personeelsvoorziening bij de brandweer met inbegrip van de vrijwilligers, is een verantwoordelijkheid van de werkgevers van de brandweer, zijnde de gemeenten dan wel de veiligheidsregio's. Overigens heb ik samen met onder andere de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Veiligheidsberaad en de NVBR een project personeelsvoorziening brandweer gestart. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de resultaten en ervaringen uit het project Personeelsvoorziening Politie, dat heeft geleid tot het Expertisecentrum Personeelsvoorziening Politie. Het doel van het project is gemeenten en veiligheidsregio's te ondersteunen bij de personeelsplanning bij de brandweer.

10

Ik heb door middel van de Wet Veiligheidsregio's met het principe van de geregionaliseerde brandweer een belangrijke stap gezet om de brandweer beter te organiseren. Ik ben er van overtuigd dat eventuele knelpunten in de personeelsvoorziening efficiënter en effectiever kunnen worden opgelost door 25 veiligheidsregio's dan door 441 individuele gemeenten. Ik zal gemeenten die te maken krijgen met personeelstekorten daarom adviseren de brandweer te regionaliseren. Op regionaal niveau kan bijvoorbeeld meer slagkracht (kwantitatief en kwalitatief) worden georganiseerd om personeel (waaronder vrijwilligers) te werven en te behouden. Daarnaast zal ik de vinger aan de pols houden met betrekking tot de personeelsvoorziening bij de brandweer – waaronder de brandweervrijwilligers – door hierover periodiek te spreken met het Veiligheidsberaad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG),

als vertegenwoordigers van de
werkgevers.

11

De personeelsvoorziening bij de
brandweer is een lokaalbestuurlijke
(gemeentelijke en/of regionale)
verantwoordelijkheid.

Het is aan de vertegenwoordigers van
de werkgevers (VNG en
Veiligheidsberaad) om hierover met
vakbonden en andere
belangenorganisaties te spreken.

13

Er is geen sprake van een drastische
daling.